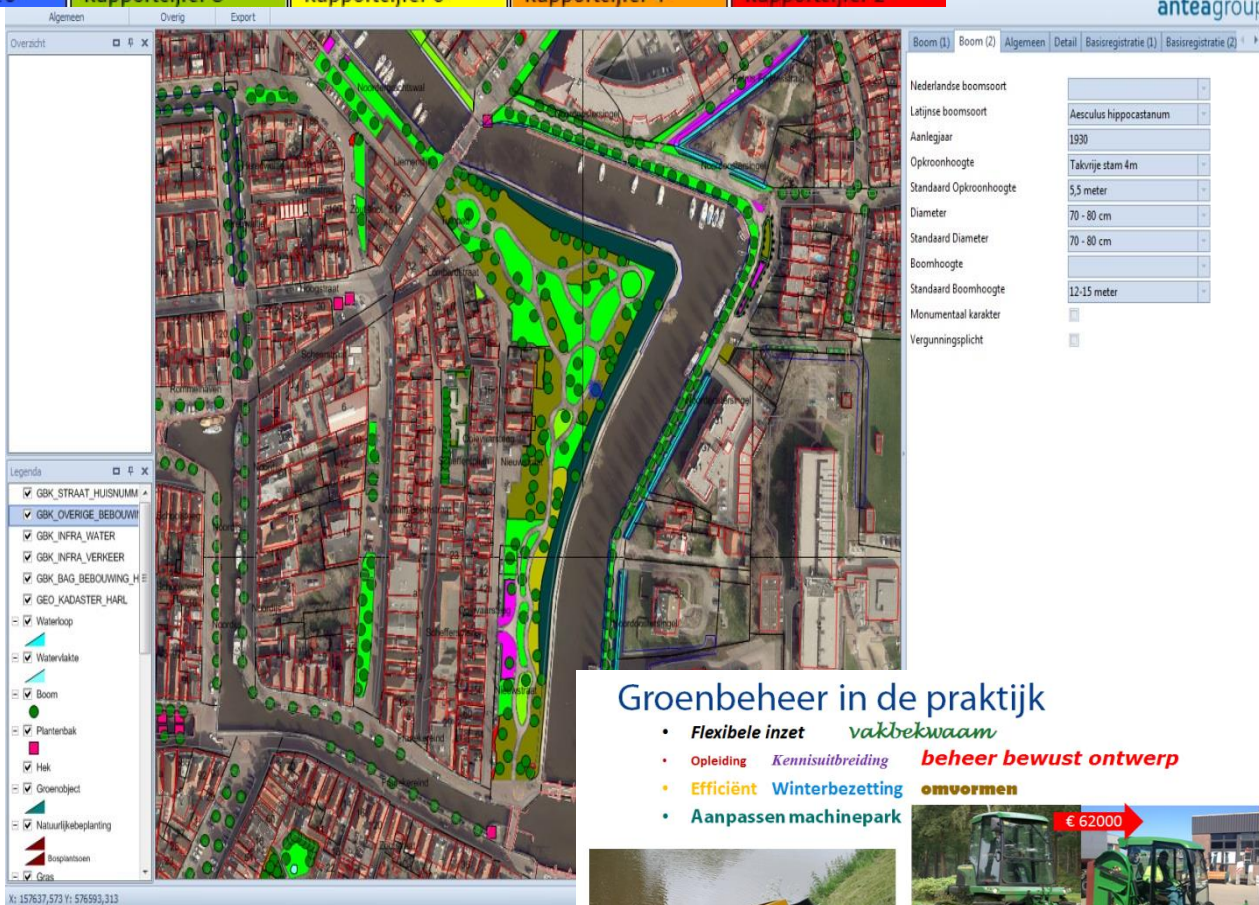

Groen Kwaliteitsvisie 2017

Gemeente Harlingen

Zeer Hoog	Hoog	Basis	Laag	Zeer Laag
				
uitstekend onderhouden, als nieuw	goed onderhouden, bijna niets op aan te merken	voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken	sober tot onvoldoende, enige achterstanden bij het onderhoud	onvoldoende onderhouden, flinke achterstanden, kapot
Rapportcijfer 10	Rapportcijfer 8	Rapportcijfer 6	Rapportcijfer 4	Rapportcijfer 2

Groenbeheer in de praktijk

- **Flexibele inzet** *vakbekwaam*
- **Opleiding** *Kennisuitbreiding* **beheer bewust ontwerp**
- **Efficiënt** *Winterbezetting* **omvormen**
- **Aanpassen machinepark**

€ 62000

€ 7000

Groen Kwaliteitsvisie 2017

Gemeente Harlingen

Gemeente Harlingen
Groenvoorziening
Postbus 10.000
8860 HA HARLINGEN

Ing. M.J. Postma
Maart 2017

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	4
1.1	Leeswijzer	4
2	Uitgangspunten	5
2.1	Proces BOR-traject Harlingen	5
2.2	Kwaliteitsaspecten	5
3	Huidige situatie	6
3.1	Huidige kwantiteit	7
3.2	Huidige kwaliteit	7
3.3	Huidig budget	8
4	Herijken ambitie	9
4.1	Kwaliteitsambitie	9
4.2	benodigd budget	10
5	Informatieve raad	10
5.1	Groenbeheer in de praktijk	10
5.1.2	Dorpen en wijken	11
5.1.3	Parken	11
5.1.4	Begraafplaats	12
5.1.5	Bedrijventerrein	12
5.1.6	Buitengebied	13
5.1.7	Hoofdstructuur	13
5.1.8	Sportvelden	14
5.2	Groenbeheer in de toekomst	14
5.2.1	Harlinger Bos en de Beleeftuin	14
5.2.2	Kruidenrijk grasland N31	15
6	Conclusies en aanbeveling	16
Bijlage 1	Definities structuurelementen	17
Bijlage 2	BOR Kwaliteitscatalogus	18
Bijlage 3	Onderbouwing eenheidsprijzen en hoeveelheden	28

1 Inleiding

Gemeente Harlingen heeft in 2006 de kwaliteitsvisie voor het openbaar groen opgesteld. Met deze visie is in 2007 door de gemeenteraad de kwaliteit vastgesteld voor zowel de technische staat (*is het heel?*) als de verzorgende staat (*is het schoon?*).

Door ontwikkelingen van de afgelopen jaren en de veranderingen richting de toekomst is het van belang om de huidige groenkwaliteitsniveaus te herijken. De afgelopen 10 jaar zijn de meeste groenobjecten op orde gebracht. Er is meegelift op infraprojecten, maar ook heeft de gemeenteraad extra middelen ter beschikking gesteld voor het renoveren van de Engelse Tuin en het opknappen van de hofjes in de schepenwijk.

In 2016 besluit de gemeenteraad om extra geld uit te trekken voor het renoveren van het Harmenspark én om het Harlinger Bos een flinke impuls te geven. Daarbij breidt het groenareaal op korte termijn flink uit. Na de voltooiing van de N31 komen de omringende percelen in onderhoud bij de gemeente Harlingen. Ook de in aanleg zijnde parkjes van Bynia State en de Westmeep zorgen voor uitbreiding naast het al gereed zijnde Ligthartpark.

1.1 Leeswijzer

Deze rapportage bevat de kwaliteitsvisie en daarmee tevens het beleidskader voor het beheer en onderhoud van het openbaar groen in Harlingen. Deze kwaliteitsvisie bevat een analyse van de huidige kwaliteit, het beschikbare budget en de kosten van de kwaliteitsambitie. In de bijlage zijn de structuurelementen kaart met bijbehorende definities opgenomen. Daarnaast is de BOR-kwaliteitscatalogus Groen, de presentatie van de informatieve raad en de onderbouwing van de eenheidsprijzen toegevoegd aan de bijlage.

2 Uitgangspunten

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van de BOR-systematiek (Beheer Openbare Ruimte) waarmee de visie op kwaliteit is gebouwd. De systematiek sluit aan bij de doelstellingen zoals verwoord in de inleiding en geeft de gemeente een uitvoeringsinstrument voor het bepalen van de beleidskaders voor de kwaliteit van de openbare ruimte.

Beheer Openbare Ruimte

Het BOR-model is een praktijkgerichte visie, inclusief begrippenkader en werkstrategie, gericht op het meten en het voeren van een discussie over de kwaliteit van de woon- en leefomgeving. Het model brengt de relatie tussen kwaliteit en kosten van de inrichting en het beheer van de openbare ruimte in beeld. Daarbij wordt onder andere gebruik gemaakt van objectieve meetbare kwaliteitsnormen, onderhoud- en inrichtingsniveaus en eenheids- of kostprijzen voor de te onderscheiden onderdelen of structuurelementen binnen de openbare ruimte.

2.1 Proces BOR-traject Harlingen

Voor het opstellen van deze kwaliteitsvisie is de groen kwaliteitsvisie van 2007 als uitgangspunt gebruikt. De kwaliteitscatalogus (zie bijlage 2.) hanteren we om de kwaliteit van alle onderdelen van het openbaar groen te monitoren. De catalogus bestaat uit alle onderdelen van het openbaar groen en bevatten vijf kwaliteitsniveaus (zie 2.2) Met deze kwaliteit houden we toezicht, onderhouden we met de eigen dienst het openbaar groen, maar we verstrekken ook gerichte opdrachten aan aannemers (Empatec). Harlingen is opgedeeld in gebieden die gelijk van karakter zijn; de zogenaamde structuurelementen (bijlage 1). Op deze manier zijn er kwaliteitskeuzes gemaakt per structuurelement. We zullen de structuurelementen verderop in dit rapport bespreken en aangeven of het kwaliteitsniveau gehandhaafd blijft of gewijzigd moet worden (Hoofdstuk 5).

Het openbaar groen monitoren we frequent om de kwaliteit te bepalen. De rapportcijfers worden de laatste jaren als prestatie-indicatoren gebruikt in de jaarrekening. Daarnaast worden de cijfers intern gebruikt om continue de kwaliteit te toetsen en daarnaast een lijst op te stellen van groenvakken, die we gaan renoveren of omvormen.

Voor de discussie over de gewenste kwaliteit zijn de beschikbare middelen voor het beheer en onderhoud inzichtelijk gemaakt (bijlage 3). Daarnaast zijn eenheidsprijzen voor de verschillende aspecten van de openbare ruimte opgesteld om de benodigde budgetten te berekenen.

2.2 Kwaliteitsaspecten

In de kwaliteitscatalogus is voor verschillende onderdelen van het openbaar groen de kwaliteit vastgelegd in een 5-schaal: de Meetlat.

De kwaliteiten worden in vijf kwaliteitsniveaus verdeeld. Als voorbeeld is per kwaliteitsniveau een beschrijving en een impressie met algemene foto's weergegeven. De normen van de niveaus zijn deels ervaringsnormen van Anteagroup en sluiten aan bij landelijke normen zoals CROW, RAW, Nederland Schoon en Alterra.

Ze ^{er} Hoog	Hoog	Basis	Laag	Ze ^{er} Laag
				
uitstekend onderhouden, als nieuw	goed onderhouden, bijna niets op aan te merken	voldoende onderhouden, wel wat op aan te merken	sober tot onvoldoende, enige achterstanden bij het onderhoud	onvoldoende onderhouden, flinke achterstanden, kapot
Rapportcijfer 10	Rapportcijfer 8	Rapportcijfer 6	Rapportcijfer 4	Rapportcijfer 2

Het beheer van openbaar groen richt zich op de kenmerken heel en schoon.

- Technische staat: Is het heel?
De technische staat is een kwaliteitskenmerk waarmee technische en/of vakkundige eisen worden aangegeven die gesteld worden aan het openbaar groen.
- Verzorgingsgraad: Is het schoon?
De verzorgingsgraad is een kwaliteitskenmerk waarmee eisen voor schoonheid en netheid worden aangegeven. Dit wordt uitgedrukt in eisen over toegestane hoeveelheden onkruid en zwerfafval.

In de kwaliteitscatalogus toetsen we op drie kwaliteitsniveaus: Hoog, Basis en laag. Het niveau “Ze^{er} hoog” gebruiken we niet in Harlingen, vanwege de extreem intensieve zorg die aan de beplanting moet worden besteed. Niveau ‘ze^{er} laag’ komt ook niet voor. Dit zou betekenen dat er (bijna) nooit onderhoud wordt gepleegd.

Kwaliteitsniveau	Rapportcijfer	Omschrijving
Ze ^{er} Hoog	10 (>9,5)	Perfect onderhouden, ze ^{er} schoon, geen zwerfvuil of onkruid.
Hoog	8 (7,5 tot 9,4)	Goed verzorgd en onderhouden, schoon, weinig zwerfvuil en onkruid.
Basis	6 (5,5 tot 7,4)	Redelijk onderhouden omgeving, incidenteel kleine achterstand, niet storend vuil of onvoldoende onderhouden
Laag	4 (3,5 tot 5,4)	Structurele achterstand in onderhoud, maar geen ernstige schades of vuil, versleten en niet meer functioneel. Extra inspanning noodzakelijk voor herstel.
Ze ^{er} laag	2 (< 3,5)	Structurele, ernstige, niet herstelbare schade en achterstanden. Ze ^{er} vuil, volledig versleten en onveilig.

3 Huidige situatie

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie van Harlingen beschreven. De huidige situatie is onderverdeeld naar huidige kwantiteit, huidige kwaliteit en huidig budget.

3.1 Huidige kwantiteit

De kwantitatieve analyse geeft een beeld van de hoeveelheden openbaar groen op hoofdlijnen. Om inzicht in de kwantiteit van de hoeveelheden te krijgen is gebruik gemaakt van de hoeveelheden die aanwezig zijn in ons digitale beheerssysteem GBI 6.3.2.

Omvang

Gemeente Harlingen heeft 90 hectare openbaar groen:

Bomen	6683 stuks
Sierheesters en rozen	11 hectare
Gazon	32 hectare
Bosplantsoen	8.5 hectare
Berm en ruigte	38 hectare

De totale omvang binnen de bebouwde kom is ongeveer 61,7 hectare. Dit is 81,50 m² per woning¹, de groennorm van de verenigde naties geeft als richtlijn 75 m² groen per woning. Het areaal groen in Harlingen ligt dus hoger dan deze groennorm. Door de aanleg van het Ligthartpark, de Westmeep en Bynia State is er ook gezorgd voor percelen 'robuust groen' in de wijken.

¹ 7.570 woningen in Harlingen (peildatum 1 januari 2017)

Samenstelling

Het groen in Harlingen bestaat voor het grootste gedeelte uit gras en bermen. Dit geeft een ruimtelijk beeld van het groen door ruimtelijke werking van gazons. De beplanting bestaat voor het grootste deel uit (sier)heesters en (heester)rozen. Het openbaar groen in Harlingen heeft een hoge sierwaarde.

3.2 Huidige kwaliteit

De gemeenteraad heeft in 2007 de kwaliteitsniveaus voor het openbaar groen als volgt vastgesteld:

Structuurelement	technische staat	verzorging
Centrum	H	H
Woonwijk	B	B
Bedrijventerrein	B	B
Hoofdstructuur	B	B
Buitengebied	H	H
Begraafplaats	H	H
Engelse tuin & Harmenspark	B	B
Sportvelden	B	B

Het ambitieniveau van de parken is op een basisniveau vastgesteld door de slechte staat van het groen in beide parken. Na de renovatie van de Engelse tuin, onderhouden we het park op een hoog niveau. Het ambitieniveau van het buitengebied was destijds een discussiepunt. Tijdens de nulmeting zijn de bermen op een hoog niveau gewaardeerd en we wilden voorkomen dat het buitengebied sneller vervuild zou raken bij het vaststellen van een lager niveau. Met de huidige manier van onderhouden kan dit hoge niveau jaarrond niet worden gewaarborgd.

In het groeiseizoen beoordelen we het openbaar groen, op verzorging, tweewekelijks. De technische staat wordt een aantal malen per jaar opgenomen. De ambitie is dat alle plantvakken minimaal moeten voldoen aan het vastgestelde ambitieniveau. Openbaar groen wat niet voldoet aan de technische staat wordt op de renovatielijst geplaatst met een prioritering wat betreft tijdstip van uitvoering. Vanaf 2012 worden de rapportcijfers gebruikt in de jaarstukken als prestatie-indicatoren.

Prestatie indicatoren	Nulmeting (2007)	Werkelijk 2012	Werkelijk 2013	Werkelijk 2014	Werkelijk 2015	Werkelijk 2016	Einddoel
Ambitieniveau Openbaar Groen	technisch	technisch	technisch	technisch	technisch	technisch	technisch
Dorpen en wijken (Basis niveau)	7,0	6,9	7,3	7,0	7,0	7,1	6,0
Binnenstad en Parken (hoog niveau)	5,8	7,1	7,1	7,3	7,1	7,1	8
Bedrijventerrein, buitengebied en overig (Basis niveau)	5,9	6,4	6,7	6,5	6,6	6,6	6,0
Sportvelden (excl. velden) (Basis niveau)	6,0	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,0
Begraafplaats (hoog niveau)	6,0	7,5	7,5	7,5	7,5	7,5	8,0

In de tabel is af te lezen dat het groen sinds de nulmeting van 2007 sterk is verbeterd. De technische staat van de binnenstad en de parken is nog niet op een hoog niveau. Dit komt mede door de technische staat van het Harmenspark en van de bomen in de binnenstad. Het buitengebied scoort 'basis' terwijl een hoog ambitieniveau is afgesproken. Met de huidige manier van onderhoud is een 'basiskwaliteit' het maximaal haalbare.

De verzorgende staat is over het algemeen overal goed op orde. Bij de nulmeting in 2007 waren in de groenperken een grote spreiding van scores tussen zeer laag en zeer hoog. Door met de meetlat te werken en de frequente monitoring, voldoen (bijna) alle vakken aan het minimale vastgestelde niveau.

3.3 Huidig budget

De begroting is opgebouwd uit een groot aantal posten voor verschillende begrotingsonderdelen. Alleen het budget dat beschikbaar is voor planmatig onderhoud (het Bor-budget) gebruiken we voor de berekening. Naast planmatig onderhoud voor groen, besteden we veel tijd aan service richting de inwoners en andere producten. Te denken valt aan sloothekkelen, grafdelven, begrafenissen en bijzettingen, iepziektebestrijding, onderhoud sportvelden, speeltuin- en trapveldonderhoud, onkruidbestrijding op wegen, inzameling kerstbomen, landelijke compostdag etc. Ook de reconstructies van groen, het omvormen en renoveren valt niet onder het planmatig onderhoud. In het verleden heeft de gemeenteraad hier ook separate budgetten voor beschikbaar gesteld, zoals de renovatie Engelse Tuin en het opknappen van de hofjes in de Schepenwijk. Na het uitsplitsen van alle budgetten is in de begroting van 2016 een Bor-budget beschikbaar van € 1.193.963,- beschikbaar. Dit is inclusief de gemeentelijke overhead.

4 Herijken ambitie

Ambitie is niets anders dan de gewenste kwaliteit van het openbaar groen voor verzorging en technische staat in de verschillende structuurelementen in Harlingen. Een ambitie is een doel om te bereiken en geeft aan wat voor product je wilt bieden aan inwoners en toeristen. Bij het bepalen van de ambitie zijn er keuzemogelijkheden in kwaliteit (de vijf kwaliteitsniveaus), deze hebben natuurlijk consequenties voor de kosten. Met andere woorden: iedere kwaliteit heeft z'n prijskaartje.

4.1 Kwaliteitsambitie

Tijdens de informatieve raad op 18 januari 2017 is de raad voorgesteld om het ambitieniveau te wijzigen. De Engelse Tuin is in 2008 gerenoveerd en in 2016 heeft de raad middelen ter beschikking gesteld voor de renovatie van het Harmenspark. Het ambitieniveau voor de parken kan daardoor op het hoge niveau worden gesteld.

Het buitengebied bestaat hoofdzakelijk uit bermen. Door de aanwezige Flora en Fauna maaien we deze pas in juni. De vegetatie is dan al erg hoog en voldoet niet aan het kwaliteitsniveau van 25 cm hoogte. Daarnaast is het buitengebied een agrarisch gebied met veel landbouwverkeer en toeleveranciers. Door het zware verkeer hebben de bermen naast de, veelal smalle wegen, het zwaar te verduren. De kwaliteitscatalogus schrijft voor dat er geen rijsporen aanwezig zijn. Ook het zogenaamde klepelmaaien geeft geen hoog kwaliteitsniveau. We stellen dan ook voor om dit niveau te verlagen naar een basisniveau. Wel is de ambitie om in de bermen meer biodiversiteit aan kruiden te laten ontwikkelen om de bermen een hogere natuurwaarde te geven. Door fasegewijs te maaien en het vrijgekomen materiaal af te voeren ontstaat een diversiteit aan kruiden, waarvan bijen, vlinders en insecten en (weide) vogels kunnen profiteren.

2007

2017

Structuurelement	technische staat	verzorging
Centrum	H	H
Woonwijk	B	B
Bedrijventerrein	B	B
Hoofdstructuur	B	B
Buitengebied	H	H
Engelse tuin & Harmenspark	B	B
Begraafplaats	H	H
Sportvelden	B	B

Structuurelement	technische staat	verzorging
Centrum	H	H
Woonwijk	B	B
Bedrijventerrein	B	B
Hoofdstructuur	B	B
Buitengebied	B	B
Engelse tuin & Harmenspark	H	H
Begraafplaats	H	H
Sportvelden	B	B

4.2 Benodigd budget

Voor deze ambitie is een budget nodig van € 1.201.100,- voor het onderhoud van het openbaar groen op het onderhoudsniveau van de kwaliteitsambitie (zie 4.1). Het beschikbare budget bedraagt € 1.193.963,-. Het verschil tussen het benodigd budget en het beschikbaar budget is € 7.137,-.

5 Informatieve Raad

Tijdens de informatieve raad op 18 januari 2017 zijn de raadsleden meegenomen in de ontwikkeling van het openbaar groen in de afgelopen tien jaar. In 2007 zijn de kwaliteitsniveaus vastgesteld en aan de raad is gepresenteerd hoe het groen in de praktijk is verbeterd. Daarbij zijn per structuurelement de knelpunten benoemd en oplossingen en acties aangegeven om tot een juiste keuze te komen om het ambitieniveau opnieuw vast te stellen.

5.1 Groenbeheer in de praktijk

In dit hoofdstuk wordt de presentatie van de informatieve raad in het kort weergegeven.

5.1.1 Centrum/ binnenstad

Huidig ambitieniveau : **HOOG**

Toekomstig ambitieniveau : **HOOG**

Knelpunten:

Bomen, verkeersdruk, middenstand (horeca, winkels), ondergrondse groeiplaatsen, bewortelbaarheid

Noordijs, slechte vitaliteit bomen

Oplossing: verbetering plantplaats

Acties

**** Plantplaatsverbetering***

**** Boomkeuze***

**** Kwaliteit behouden/ uitbreiden waar het kan: St. Annahof, Bolwerken, Harnzerhof***

**** Bloembakken***

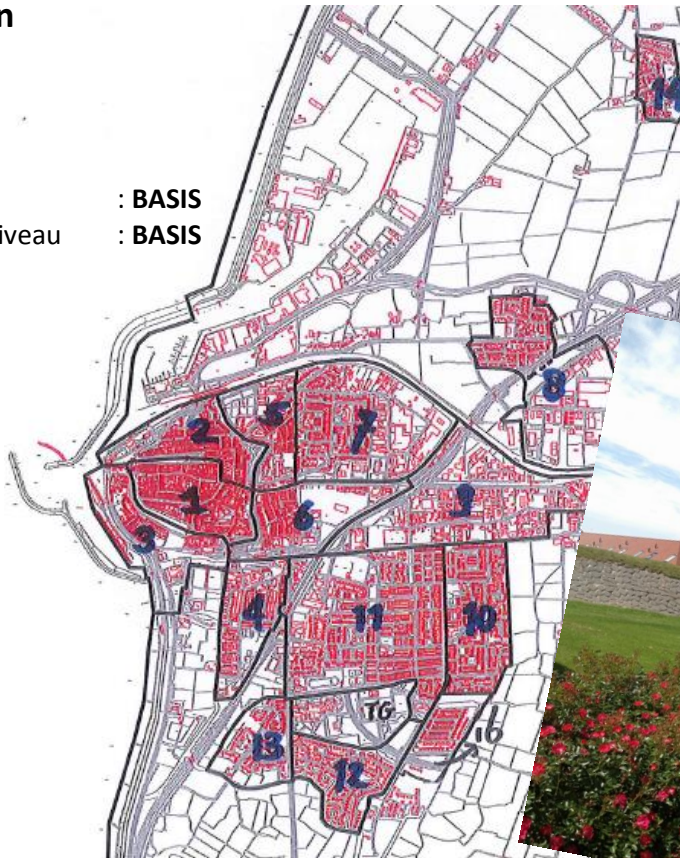
**** Vervangen bomen gelijktijdig bij vervanging riolering/ bestrating/ walbeschoeiing***

5.1.2 Dorpen en wijken

Huidig ambitieniveau : **BASIS**

Toekomstig ambitieniveau : **BASIS**

2. Noorderkwartier
3. Havenkwartier
4. Plan Zuid
5. Rode Dorp
6. Trebolbuurt
7. De Spiker
8. Midlum
9. Koningsbuurt
10. Schepenwijk
11. Oosterparkwijk
12. Groot Ropens
13. Bynia State
14. Wijnaldum
15. Harlinger Bos
16. Ludinga

Knelpunten:

Weinig. Groenperken en gazons zijn over het algemeen goed onderhouden. Klachten komen hoofdzakelijk over bomen. Schaduw, bladeren, zaadjes, overhangende takken, vogels en boomwortels.

Pluspunten:

Veel renovaties, met name in combinatie met infraprojecten.

Kwaliteitsniveaus >7,5

5.1.3 Parken

Huidig ambitieniveau : **BASIS**

Toekomstig ambitieniveau : **HOOG**

Knelpunten:

Harmenspark voldoet niet aan het vastgestelde ambitieniveau.

De raad heeft in 2016 middelen ter beschikking gesteld.

Engelse tuin renovatie 2008 -> Kwaliteitsniveau basis-> hoog

Pluspunt:

De Engelse tuin is in 2008 gerenoveerd, wordt onderhouden op een hoog niveau. Het is een gebruikspark bij Koningsdag, parkontbijt etc. Daarnaast aantrekkelijk voor de toeristische pleziervaart.

5.1.4 Begraafplaats

Huidig ambitieniveau : **HOOG**
Toekomstig ambitieniveau : **HOOG**

Knelpunten:

De graspaden op vak AA zijn in de winterperiode erg nat. Oude 'monumentale' bomen hebben in het verleden niet de juiste snoei gehad. Geen onderhoud tussen de graven door de rechthebbende.

Pluspunt:

Veel oude bomen. Oase van rust. Ideale verblijfsplaats voor vogels. Gedenkplaats voor overleden kinderen. Herdenking '40-'45 en 17 april.

Gedenkplaats overleden kinderen (2015)

5.1.5 Bedrijventerrein

Huidig ambitieniveau : **BASIS**
Toekomstig ambitieniveau : **BASIS**

Knelpunten:

Verkeersdruk, vervuiling en graafwerkzaamheden voor kabels en leidingen.

Acties:

Rozenperken en heesters omvormen naar gras en bomen. Voor de bedrijven gras onderhouden als gazon. Achterzijde bedrijven onderhouden als berm en door afvoeren maaisel kruiden te genereren voor meer biodiversiteit.

5.1.6 Buitengebied

Huidig ambitieniveau : **HOOG**
Toekomstig ambitieniveau : **BASIS**

Knelpunten:

De vegetatie van de bermen mag volgens ambitieniveau maximaal 25 cm hoog worden. Door rekening te houden met onze gedragscode Flora en Fauna, maaien we pas vanaf eind mei/ begin juni. Het fluitekruid staat dan al circa 80 cm hoog. Het maairegiem houdt rekening met Flora en fauna, taluds worden later gemaaid. Kruisingen voor verkeersveiligheid eerst, dan vlakke stukken, later na het broedseizoen, taluds van sloten. Begin juli braakliggende percelen Oostpoort, Ludinga, weilanden Westerzeedijk. Voor de bouwvakantie is de eerste ronde afgerond. Tweede ronde start na de bouwvak. Taluds worden tot aan water afgemaaid i.v.m. het hekkelen van sloten vóór 1 november. Door spoorvorming landbouwverkeer (oogst van gewassen) herstellen we de bermen in het voorjaar. Kwaliteitsniveau hoog bevat geen rijsporen en minder dan 5% oneffenheden.

Acties:

Bermen op basisniveau onderhouden. Wettelijk kan het niet lager i.v.m. verkeersveiligheid. We proberen door een ander maairegiem (hooilandbeheer) meer kruiden in de bermen te genereren. De bermen langs de Westerzeedijk en de Rijkstraatweg zijn aangemerkt in een samenwerkingsverband als 'bijenlint van de Friesche elfstedenroute'.

5.1.7 Hoofdstructuur

Huidig ambitieniveau : **BASIS**
Toekomstig ambitieniveau : **BASIS**

Knelpunten:

Groen blijft ondergeschikt aan beton en asfalt i.v.m. verkeersveiligheid. Er is te weinig ruimte voor groen om een robuuste aankleding te genereren. Daarnaast is het gebruik van strooizout nadelig voor groen en het onderhoud langs drukke verkeersaders is lastig.

Acties:

Waar het kan, extra groen aanbrengen. In 2018 ligt er een kans om het stationsgebied opnieuw in te richten met extra groen.

5.1.8 Sportvelden

Huidig ambitieniveau : **BASIS**
Toekomstig ambitieniveau : **BASIS**

Knelpunten:

Geen, uitgezonderd wensen van de sportverenigingen om bosplantsoen te verwijderen.

Acties:

Randbeplanting in stand houden. Gefaseerd afzetten of jaarlijks 20% dunnen, om de Flora en fauna zo min mogelijk te verstoren.

5.2 Groenbeheer in de toekomst

5.2.1 Harlinger Bos en de beleefstuin

De Christen Unie heeft een initiatiefplan gelanceerd voor de aanleg van een beleefstuin in het Harlinger Bos. De coalitiepartijen (CDA, Harlinger Belang, PvdA) hebben een motie ingediend om het Harlinger Bos een flinke opknapbeurt te geven en structureel onderhoud uit te voeren. Het college heeft opdracht gekregen om de twee plannen in elkaar te schuiven en met een voorstel te komen.

Om het plan van de beleefstuin een goede slagingskans te geven met structureel inzet van vrijwilligers voor het onderhoud, is veel overleg nodig met verschillende partijen. De plannen zijn in het eerste kwartaal bijgesteld en krijgt steeds meer vorm. Het college zal de raad separaat gaan informeren over het definitieve voorstel.

Het Harlinger Bos is destijds aangelegd op gronden met een zeer slechte structuur. Er is veel tijd en geld aan besteed, waardoor het uiteindelijk tot deze recreatieve plek is gevormd. Er is geen onderhoudsgeld beschikbaar gesteld, waardoor de gemeentelijke

groenvoorziening het op een laag niveau onderhoudt. De intentie is om het Harlinger Bos zodanig op te knappen dat de functie niet verloren gaat. Het wordt nu gebruikt door buurtbewoners, jeugd, recreanten, hondenbezitters etc. Daarnaast heeft het gebied voor inheemse Flora en Fauna een hoge (natuur)waarde.

Naast een eenmalige investering voor het opknappen en aanleggen, zal er ook een **extra onderhoudsbudget** beschikbaar gesteld moeten worden.

5.2.2 Kruidenrijk grasland N31

De gronden langs de vernieuwde N31 worden ingezaaid met een bloemrijk kruidenmengsel. Gemeente Harlingen krijgt een groot deel van deze grond overgedragen en zal voor het onderhoud moeten zorgen.

Door de rijke samenstelling van de kleigrond zijn kruiden moeilijk in stand te houden. Op korte termijn zal er vergrassing optreden en de kruiden zullen verdwijnen. Om dit tegen te gaan maaien we het gewas gefaseerd en voeren we het vrijgekomen materiaal af.

Het G2 kruidenmengsel van de Cruydhoeck is in eerste instantie het uitgangspunt. De

kruiden in deze samenstelling komen ook van nature voor op de zwaardere kleigronden. We proberen met specifiek materieel, vakkundige kennis de biodiversiteit te verhogen, maar ook de omgeving aantrekkelijker te maken voor bijen, vlinders en insecten, wat weer een voordeel oplevert voor vogels en andere insecteneters.

Naast kennis zullen we

investeren in materieel. Voor deze specifieke graslanden is het lastig om het onderhoud uit te besteden. Door verschillende tijdstippen van bloei, zaadval en bloeiwijze én gefaseerd maaien is het van belang dat er telkens op het juiste tijdstip gemaaid moet worden. Ook kan er een keus worden gemaakt in het tijdelijk laten liggen van het maaisel om de zaadval te bevorderen. Als gemeente Harlingen proberen we om een budget van Rijkswaterstaat mee

Berm N31 8,5 ha bloemenmengsel

Berekening maaikosten

Berm N31	85.000	m2
Eenheidsprijs	€ 0,13	per m2
Subtotaal	€ 11.050,00	
Totaal incl. 15% VAT	€ 12.707,50	

Berekening stortkosten

Bloemenberm oppervlak	8,5	ha
Maaisel per ha	3,5	ton/ha
Totaal maaisel	29,75	ton
Stortkosten per ton	€ 20,00	per ton
Stortkosten totaal	€ 595,00	

Kosten berm incl. stortkosten € 13.302,50

te krijgen voor de aanschaf van geschikt specifiek materieel.

De extra onderhoudskosten voor kruidenrijk gras is € 0,19 per m². Door ons eigen machinepark en de grootte van het areaal zijn we in onze berekening er vooreerst uitgegaan van 13 cent/m² met een opslag voor de stortkosten van het vrijgekomen materiaal. De meerkosten schatten we in op € 13.302,50 per jaar

In het samen opgestelde groeninrichtingsplan van de N31 planten we circa 300 nieuwe bomen terug. Door de aanleg van de N31, de najaarsstorm van 2013 waren er ca. 6650 bomen over van de 7000 stuks. Na de aanplant van de N31, Bynia state, westmeep en in de gebiedsontwikkeling Franekeradeel/ Harlingen gaan we er vanuit dat we weer op dik 7000 bomen komen in 2020. Wat betreft de onderhoudskosten van de bomen gaan we uit van “kostenneutraal”.

6 Conclusies en aanbeveling

6.1 Conclusie

Herijken ambitieniveau Openbaar Groen

- Het buitengebied, met name bermen, onderhouden op een basisniveau,
- De Engelse Tuin en het Harmenspark onderhouden op een hoog niveau,
- De overige categorieën ongewijzigd blijven onderhouden op vastgestelde niveau 2007,

Benodigd budget

- Het budget voor groenonderhoud verhogen met € 7.137,- via de perspectiefnota.

Uitbreiding arealen groen

- Areaaluitbreiding **N31** bloemrijk grasland maximaal 8,5 hectare in 2018.
- Structureel jaarlijks budget nodig van € 13.302,- financieren via autonome ontwikkeling.

6.2 Aanbevelingen

Ambitie vastleggen door de raad

- Het ambitieniveau van het Openbaar Groen laten vaststellen de gemeenteraad in mei 2017

Sturen van eigen dienst en derden

- Het gebruik van het digitale Groenbeheerssysteem (GBI) optimaliseren. Uitvoering door aannemers, Empatec en de eigen plantsoenendienst op beeldkwaliteit. Controleren en monitoren op beeldkwaliteit. Terugkoppeling en evaluatie met de uitvoering en eventueel bijsturen met of zonder aanvullend onderricht.

Schouwen met raadsleden en burgers tijdens wijkshouw

- Met de BOR systematiek kunnen ook workshops worden gegeven aan raadsleden en inwoners. Door zelf te schouwen op beeldkwaliteit worden de termen schoon, heel en netjes eenduidiger tussen gemeente en burger.

Harmenspark

- De renovatie van het Harmenspark in 2017 voor te bereiden. Een extra informatie-bijeenkomst te organiseren voor de inwoners, belanghebbenden en raadsleden. Het werk uit te voeren in combinatie met de herinrichting van het stationsgebied in 2018.

Buitengebied

- Het 'bijenlint' verder ontwikkelen en uitbuiten voor biodiversiteit en toeristische (fiets)route.
- De biodiversiteit verhogen door het maaisel af te voeren. (hooilandbeheer).

Harlinger Bos/ beleefstuin

- Het Harlinger bos een flinke opknapbeurt geven volgens de ingediende initiatiefvoorstellen. De beleefstuin uitwerken en ontwikkelen met participanten.
- Het onderhoud, areaaluitbreiding en het kwaliteitsniveau vastleggen
- De gemeenteraad een separaat voorstel aanbieden met de daarbij horende financiering.

Bijlage 1.

Definities structuurelementen

Centrum	Het centrum wordt gedefinieerd als een clustering van winkels en voorzieningen in het hart van Harlingen. Het is een belangrijke plek voor bewoners van de gemeente en haar toeristen. Het centrum is qua inrichting herkenbaar door de veelal iets luxere uitvoering.
Woonwijk	De begrenzing van woonwijk worden in het algemeen gevormd door de bebouwde komgrens. De gebruiksintensiteit van dit structuurelement is gemiddeld. Wanneer er in de dorpskernen groen en speelplekken met een buurt- of wijkfunctie aanwezig zijn, vallen deze onder de benaming woonwijk.
Bedrijventerrein	Onder dit structuurelement vallen de industriegebieden en de bedrijventerreinen. De gebruiksintensiteit van deze structuurelementen is gemiddeld tot extensief.
Hoofdstructuur	De hoofdstructuur wordt gevormd door lijnvormige elementen die een belangrijke structurerende rol spelen in de ruimtelijke opbouw van de gemeente. Dit wordt gecombineerd met een belangrijke verbindingsfunctie. De gebruiksintensiteit van deze structuurelementen is intensief.
Buitengebied	Het gebied, gelegen buiten de bebouwde kom, veelal met een agrarisch, recreatief of natuurlijk karakter, wordt het buitengebied genoemd. In het buitengebied kunnen verspreide woningen voorkomen. De gebruiksintensiteit van deze structuurelementen is extensief.
Begraafplaats	Begraafplaatsen zijn gebieden met een bijzondere functie voor een brede groep bezoekers. Het groen heeft vaak een cultureel karakter.
Parken	Dit structuurelement zijn meer parkachtige gebieden met een min of meer recreatieve functie voor een brede groep bezoekers.
Sportvelden	Het gaat hier om locaties met een sport- en recreatieve functie. Bij de sportvelden betreft het de aankleding van het terrein met groen en bomen. De speelvelden worden niet meegenomen in de kwaliteitsbeoordeling en kwaliteitskeuze.

Bijlage 2.

BOR Kwaliteitscatalogus

Gemeente Harlingen

Technische staat Groen

Bomen
Bosplantsoen
Heesters
Hagen
Wisselperken
Gazon
Bermen

Verzorgingsgraad Groen

Ongewenste kruiden in het groen
Zwerfvuil in het groen

Gemeente Harlingen

Groenvoorziening
Postbus 10.000
8860 HA HARLINGEN

Ing. M.J. Postma
Maart 2017

Technische staat Bomen

Kwaliteitsbeschrijving:

De kwaliteit van de boombeplanting is goed, er valt nauwelijks iets op aan te merken. Eventuele schade is incidenteel en duidelijk van recente datum.

Kwaliteitsnorm:

- <2% voldoet niet aan eindbeeld.
- Goede afstemming op standplaats.
- Geen belemmering bij de ontwikkeling vd kroon.
- <5% slechte vitaliteit.
- <5% lichte schade / onevenwichtige kroon, zoals enkele te zware takken, zuigers etc.
- <5% urgente snoei-behoefte.
- <5% schade aan de stam; wonden, vergroeiingen, kankers etc.
- <5% heeft geen boompaal en band (indien noodzakelijk) of niet passend (knellend, te los).
- <5% van de bomen is onvolledig.
- Inboet doet geen afbreuk aan beeld/uitstraling.
- Inboet is in overeenstemming met maat en soort.
- Strakke graskanten van boomspiegel, incidenteel <10 cm overgroeid.

Hoog

Kwaliteitsbeschrijving:

De kwaliteit van de boombeplanting is redelijk, er valt wel het een en ander op aan te merken. Er is enige achterstand in onderhoud en schadeherstel.

Kwaliteitsnorm:

- <10% voldoet niet aan eindbeeld.
- Goede afstemming op standplaats.
- Geen belemmering bij de ontwikkeling vd kroon.
- <20% slechte vitaliteit.
- <20% lichte schade / onevenwichtige kroon, zoals enkele te zware takken, zuigers etc.
- <20% urgente snoei-behoefte.
- <20% schade aan de stam, wonden, vergroeiingen, kankers etc.
- <20% heeft geen boompaal en band (indien noodzakelijk) of niet passend (knellend, te los).
- <20% van de bomen is onvolledig.
- Inboet doet enige afbreuk aan beeld/uitstraling.
- Inboet niet geheel in overeenstemming met maat en soort.
- < 20% van de graskanten van boomspiegel <10 cm.

Basis

Kwaliteitsbeschrijving:

De kwaliteit van de boombeplanting laat duidelijk te wensen over. Er is sprake van achterstand in onderhoud en schadeherstel.

Kwaliteitsnorm:

- <40% voldoet niet aan eindbeeld.
- Enkele zijn niet goed afgestemd op standplaats.
- Enige belemmering bij de ontwikkeling vd kroon.
- <40% slechte vitaliteit.
- <40% schade / onevenwichtige kroon, zoals enkele te zware takken, zuigers etc.
- <40% urgente snoei-behoefte, enkele spoed.
- <40% schade aan de stam, zoals wonden, vergroeiingen, kankers etc.
- <40% heeft geen boompaal en band (indien noodzakelijk) of niet passend (knellend, te los).
- <40% van de laan is onvolledig.
- Inboet past grotendeels niet bij beeld/uitstraling.
- Inboet is grotendeels niet in overeenstemming met maat en soort.
- < 40% graskanten van boomspiegel is > 10 cm structureel overgroeid.

Laag

Technische staat Bosplantsoen

Kwaliteitsbeschrijving:

- De vitaliteit van de beplanting is goed.
- De afzonderlijke soorten zijn herkenbaar.
- De vakken zijn gesloten.
- Kale plekken komen weinig voor.
- Beplanting past in de vakken.
- Schade komt nauwelijks voor.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- < 5% geen goede kwaliteit, of achterstand.
- < 5% verdringende beplanting, geen oneigenlijke maatregelen.
- Geen opslag van ongewenste soorten (heesters, boomvormers).
- Afzonderlijke planten zijn herkenbaar.
- < 5% niet goed afgestemd op de maat van het vak.
- < 5% van het vak is niet beplant.

Hoog

Kwaliteitsbeschrijving:

- De vitaliteit van de beplanting is voldoende.
- De afzonderlijke soorten zijn herkenbaar.
- De vakken zijn gesloten.
- Kale plekken komen hier en daar voor.
- Beplanting past op de meeste plaatsen in de vakken.
- Schade is regelmatig zichtbaar.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- < 20% geen goede kwaliteit, of achterstand.
- < 20% verdringende beplanting, incidenteel oneigenlijke maatregelen.
- Enige opslag van ongewenste soorten (heesters, boomvormers).
- Afzonderlijke planten zijn herkenbaar.
- < 20% niet goed afgestemd op de maat van het vak.
- < 20% van het vak is niet beplant.

Basis

Kwaliteitsbeschrijving:

- De vitaliteit van de beplanting is slecht.
- Afzonderlijke soorten zijn niet goed herkenbaar.
- De vakken zijn niet gesloten.
- Kale plekken komen regelmatig voor.
- Beplanting is te groot voor de vakken.
- Schade is zichtbaar.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- < 40% geen goede kwaliteit, of achterstand.
- < 40% is er sprake van verdringende beplanting, oneigenlijke maatregelen komen regelmatig.
- Veel opslag van ongewenste soorten (heesters, boomvormers).
- Afzonderlijke planten zijn nauwelijks tot niet meer herkenbaar.
- < 40% niet goed afgestemd op de maat van het vak.
- < 40% van het vak is niet beplant.

Laag

Technische staat Heesters

Kwaliteitsbeschrijving:

- De vitaliteit van de beplanting is goed.
- De afzonderlijke soorten zijn herkenbaar.
- De vakken zijn gesloten, kale plekken komen niet voor.
- Beplanting past in de vakken.
- Schade komt nauwelijks voor.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- <5% is niet goed gesnoeid, geen oneigenlijke maatregelen.
- Geen opslag van ongewenste soorten (boomvormers).
- <5% verdringing, afzonderlijke planten zijn herkenbaar.
- <5% van de beplanting is niet goed afgestemd op de maat van het vak.
- <5% van het vak is niet beplant.

Hoog

Kwaliteitsbeschrijving:

- De vitaliteit van de beplanting is voldoende.
- Afzonderlijke soorten zijn herkenbaar.
- De vakken zijn gesloten, kale plekken komen hier en daar voor.
- Beplanting past op de meeste plekken in de vakken.
- Schade is vaak zichtbaar.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- <20% is niet gesnoeid en oneigenlijke maatregelen komen incidenteel voor.
- Er is enige opslag van ongewenste soorten (boomvormers).
- <20% verdringing, afzonderlijke planten zijn herkenbaar.
- <20% van de beplanting is niet goed afgestemd op de maat van het vak.
- <20% van het vak is niet beplant.

Basis

Kwaliteitsbeschrijving:

- De vitaliteit van de beplanting is matig.
- Afzonderlijke soorten zijn niet duidelijk herkenbaar.
- De vakken zijn niet geheel gesloten, kale plekken komen regelmatig voor.
- Beplanting is te groot voor de vakken.
- Schade is regelmatig zichtbaar.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- <40% is niet gesnoeid, oneigenlijke maatregelen komen regelmatig voor.
- Er is veel opslag van ongewenste soorten (boomvormers).
- <40% verdringing, afzonderlijke planten zijn niet of nauwelijks herkenbaar.
- <40% van de beplanting is niet goed afgestemd op de maat van het vak.
- <40% van het vak is niet beplant.

Laag

Technische staat Hagen

Kwaliteitsbeschrijving:

- De hagen zijn strak in vorm geknipt.
- De hagen zijn compleet en er is nauwelijks tot geen sprake van uitval in de hagen.
- De vitaliteit van de hagen is goed.

Kwaliteitsnorm: *per 10m1*

- < 5% heeft geen goede kwaliteit, of achterstand.
- < 5% is niet strak gesnoeid.
- Achterstand in snoei leidt niet tot structurele schade.
- < 5% uitval in de hagen.

Hoog

Kwaliteitsbeschrijving:

- De hagen zijn redelijk strak in vorm gesnoeid.
- De hagen zijn grotendeels compleet, er is spake van enige uitval in de hagen.
- De vitaliteit van de hagen is voldoende.

Kwaliteitsnorm: *per 10m1*

- < 20% heeft geen goede kwaliteit, of achterstand.
- < 20% is niet strak gesnoeid.
- Achterstand leidt niet tot structurele schade.
- < 20% uitval in de hagen.

Basis

Kwaliteitsbeschrijving:

- De hagen zijn grotendeels niet strak in vorm gesnoeid.
- De hagen zijn niet volledig, er is veel uitval in de hagen.
- De vitaliteit van de hagen is matig.

Kwaliteitsnorm: *per 10m1*

- < 40% heeft geen goede kwaliteit, of achterstand.
- < 40% is niet strak gesnoeid.
- Achterstand leidt niet tot structurele schade.
- < 40% uitval in de hagen.

Laag

Technische staat Wisselperken

Kwaliteitsbeschrijving:

- De vakken zijn gesloten.
- Geen schade of uitval.

Kwaliteitsnorm: *per 10m2*

- < 5% heeft geen goede kwaliteit, of achterstand.
- Achterstand leidt niet tot structurele schade.
- < 5% uitval in de beplanting.

Hoog

Kwaliteitsbeschrijving:

- De vakken zijn gesloten
- Beperkte schade en enige uitval is zichtbaar

Kwaliteitsnorm: *per 10m2*

- < 20% heeft geen goede kwaliteit, of achterstand. .
- Achterstand leidt niet tot structurele schade.
- < 20% uitval in de beplanting.

Basis

Kwaliteitsbeschrijving:

- De vakken zijn niet gesloten
- Beperkte schade en enige uitval is zichtbaar

Kwaliteitsnorm: *per 10m2*

- < 40% heeft geen goede kwaliteit, of achterstand.
- Achterstand leidt niet tot structurele schade.
- < 40% uitval in de beplanting.

Laag

Technische staat Gazon

Kwaliteitsbeschrijving:

De grasmatt is gesloten en de zode is vrij dicht. De ondergrond is vlak. Het maaibeeld is kort en gelijkmatig. Obstakels zijn bijgemaaid en de graskanten zijn strak.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- < 5% beschadigd of dood.
- < 5% oneffen, natuurlijk glooiend of molshopen, geen rijsporen aanwezig.
- Het gras is gelijkmatig gemaaid en is max. 5 cm hoog.
- Rond obstakels is het gras max. 10 cm hoog.
- De graskanten zijn strak.
- < 5% natuurlijk vuil aanwezig.

Hoog

Kwaliteitsbeschrijving:

De grasmatt is redelijk gesloten en de zode is vrij dicht. De ondergrond is redelijk vlak. Het maaibeeld is redelijk kort en gelijkmatig. Obstakels zijn bijgemaaid. De graskanten zijn grotendeels strak.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- < 20% beschadigd of dood.
- < 20% oneffen of molshopen, natuurlijk glooiend en geen rijsporen.
- Het gras is redelijk gelijkmatig gemaaid en max. 7 cm hoog.
- Rond obstakels is het gras max. 15 cm hoog.
- < 20% van de graskanten zijn max. 10 cm overgroeid.
- < 20% natuurlijk vuil aanwezig.

Basis

Kwaliteitsbeschrijving:

De grasmatt is matig gesloten en grotendeels niet vlak. Het maaibeeld is matig kort en gelijkmatig. Enkele obstakels zijn niet bijgemaaid. Graskanten matig strak.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- < 40% beschadigd of dood.
- < 40% oneffen of molshopen, natuurlijk glooiend en geen rijsporen aanwezig.
- Het gras is redelijk gelijkmatig gemaaid en maximaal 10 cm hoog.
- Rond obstakels is het gras max 20 cm hoog.
- < 40% van de graskanten is max. 10 cm overgroeid.
- < 50% natuurlijk vuil aanwezig.

Laag

Technische staat Bermen

Kwaliteitsbeschrijving:

Variatie in soorten die behoren tot een plantengemeenschap dat overeenkomt bij de natuurlijke doelstelling. De grasmat is gesloten en de zode is vrij dicht. De ondergrond is vlak. Hopen maaisel en kale plekken komen nauwelijks voor.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- < 5% beschadigd of dood.
- < 5% oneffen, natuurlijk glooiend, geen rijsporen aanwezig.
- < 20% storingsvegetatie aanwezig.
- De berm ligt goed op hoogte t.o.v. de verharding en is in redelijke conditie.
- Het gras is gelijkmatig gemaaid, propvorming en grasresten komen niet voor.
- Rond obstakels is het gras bijgemaaid.
- De vegetatie is maximaal 25 cm hoog.

Hoog

Kwaliteitsbeschrijving:

Enige variatie in soorten behorend tot plantengemeenschap overeenkomend bij de natuurlijke doelstelling. De grasmat is redelijk gesloten en de zode is vrij dicht. De ondergrond is redelijk vlak. Enkele hopen maaisel en enkele kale plekken komen voor.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- < 20% beschadigd of dood.
- < 20% oneffen, natuurlijk glooiend met incidentele rijsporen.
- < 40% storingsvegetatie aanwezig.
- De berm ligt < 30 mm te hoog of te laag t.o.v. de verharding en/of is in matige conditie.
- Het gras is redelijk gelijkmatig gemaaid, propvorming en grasresten komen niet voor.
- Rond enkele obstakels is het gras niet bijgemaaid.
- De vegetatie is < 40 cm hoog.

Basis

Kwaliteitsbeschrijving:

Weinig variatie in soorten die behoren tot een plantengemeenschap dat overeenkomt met de natuurlijke doelstelling. De grasmat is matig gesloten en niet vlak. Er zijn redelijk veel hopen maaisel te vinden en kale plekken komen regelmatig voor.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

- < 40% beschadigd of dood.
- < 40% oneffen, natuurlijk glooiend en incidenteel rijsporen.
- < 40% storingsvegetatie.
- De berm ligt < 50 mm te hoog of te laag t.o.v. de verharding en/of is in matige conditie.
- Het gras is redelijk gelijkmatig gemaaid, propvorming en grasresten komen niet voor.
- Rond enkele obstakels is het gras niet bijgemaaid.
- De vegetatie is < 60 cm hoog.

Laag

Ongewenste kruiden in het groen

Kwaliteitsbeschrijving:

- Schoon.
- Weinig onkruidgroei aanwezig.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

RAW niveau B

- < 20% bedekking met ongewenste kruiden.
- Ongewenste kruiden < 10 cm hoog.
- < 10% verspreide resten van onkruidbegroeiing.
- Geen verzamelde resten van onkruidbegroeiing.

Hoog

Kwaliteitsbeschrijving:

- Matig schoon, niet storend.
- Onkruidgroei in lichte mate aanwezig.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

RAW niveau C

- < 40% bedekking met ongewenste kruiden.
- Ongewenste kruiden < 30 cm hoog.
- < 25% verspreide resten van onkruidbegroeiing.
- Geen verzamelde resten van onkruidbegroeiing.

Basis

Kwaliteitsbeschrijving:

- Vuil, storend.
- Concentraties onkruidgroei aanwezig.

Kwaliteitsnorm: *per 100m²*

RAW niveau D

- > 40% bedekking met ongewenste kruiden
- Ongewenste kruiden < 50 cm hoog.
- > 25% verspreide resten van onkruidbegroeiing.
- Enkele verzamelde resten van onkruidbegroeiing.

Laag

Zwerfvuil in het groen

Kwaliteitsbeschrijving:

- Schoon.
- Er ligt op het eerste gezicht geen zwerfafval, maar als je goed kijkt ligt er soms toch iets.

Kwaliteitsnorm:

CROW NLS schoonheidsgraad A: schoon

Zwerfvuil

Telmethode:	stuks
Fijn (>1, <10cm, per 1m2)	1-3
Grof (>10cm, per 100m2)	1-3

Hoog

Kwaliteitsbeschrijving:

- Matig schoon, niet storend.
- Her en der verspreid ligt een aantal stukken zwerfafval.

Kwaliteitsnorm:

CROW NLS schoonheidsgraad B: kan er mee door.

Zwerfvuil

Telmethode:	stuks
Fijn (>1, <10cm, per 1m2)	4-10
Grof (>10cm, per 100m2)	4-10

Basis

Kwaliteitsbeschrijving:

- Vuil, storend.
- Over een belangrijk deel van het gebied ligt zwerfafval.

Kwaliteitsnorm:

CROW NLS schoonheidsgraad C: vuil.

Zwerfvuil

Telmethode:	stuks
Fijn (>1, <10cm, per 1m2)	11-25
Grof (>10cm, per 100m2)	11-25

Laag

Bijlage 3.

Onderbouwing eenheidsprijzen en hoeveelheden Gemeente Harlingen

1 Inleiding

In deze notitie is de onderbouwing van de eenheidsprijzen vastgelegd. Voor de gemeente Harlingen zijn eenheidsprijzen berekend die passen bij de situatie en de werkwijze van de gemeente. Het opstellen van eenheidsprijzen is belangrijk om de onderhoudskosten van de huidige situatie en de ambitie (gewenste situatie) te berekenen.

2 Huidige begroting Groen

Bij de berekening van de onderhoudskosten bij BOR gaat het om de directe kosten van de beheeractiviteiten die 'buiten' in de openbare ruimte plaatsvinden. Deze zijn tenslotte bepalend voor een hogere of lagere kwaliteit. Daarnaast is het belangrijk dat het alleen die kosten uit de begroting zijn, die passen bij het groenareaal waarvoor in dit project de kosten worden doorberekend.

Op een gemeentelijke beheerbegroting staan over het algemeen echter veel meer activiteiten en kosten vermeld. Het 'BOR-budget' bevat kosten voor het planmatig onderhoud van de BOR-aspecten.

Planmatig onderhoud:

Regulier technische en verzorgende onderhoudswerkzaamheden binnen de technische levensduur van de aspecten die binnen BOR zijn meegenomen.

2.1 Opbouw beschikbaar budget

De huidige begroting (peil 2016) voor het beheer en onderhoud op het product Openbaar Groen omvat € 1.144.052,=. Naast het product Openbaar groen wordt ook groenonderhoud gepleegd op allerlei andere producten als: begraafplaats, museum/bibliotheek, sportvelden, wegen, recreatieve voorzieningen, braakliggende (bedrijfs)kavels etc. De exacte hoeveelheden van groenobjecten wordt bijgehouden in ons digitale groenbeheerprogramma GBI 6.3.2.

De begroting is opgebouwd uit een groot aantal posten voor verschillende begrotingsonderdelen. Uit al deze posten zijn de budgetten gedestilleerd dat beschikbaar is voor planmatig onderhoud. Gemeente Harlingen heeft, met advies van Anteagroup, wel-overwogen keuzes gemaakt, waarbij ook reële inschattingen gemaakt moesten worden van tijdsbestedingen. Voorbeeld hiervan is de tijdsbesteding op de begraafplaats voor het planmatig groenonderhoud ten opzichte van het 'begraven/bijzetten' (70%/30%). Deze exercitie geldt ook voor het groenonderhoud in relatie tot het onderhoud van sportvelden (20%/80%). Ook is het servicewerk (8%) niet in het planmatig onderhoud meegenomen. Na zorgvuldig rekenwerk zijn we tot de conclusie gekomen dat er € 1.193.963,- beschikbaar budget voorhanden is om al het groen planmatig te onderhouden.

3 Uitgangspunten

3.1 Eenheidsprijzen

Het is belangrijk om de eenheidsprijzen voor het planmatig onderhoud van groen te koppelen aan de specifieke situatie van de gemeente Harlingen. Er zijn landelijke normen beschikbaar, maar die verschillen door gebruik van landelijk uurtarief, overhead en aansturing, directievoering en toezicht, vakbekwaamheid, grondsoort, inzet van machines, uitbestedt werk, werkvoorzieningsschap, leeftijdsverdeling bomen, standplaats van bomen, klimaat etc.

3.2 Uurtarief en productiviteit

Kosten voor het groenonderhoud zijn grotendeels gebaseerd op uren. Voor het doorrekenen van de eenheidsprijzen van de gemeente Harlingen is het uurtarief incl. overhead gehanteerd.

Uurtarief € 49,11 (2006 uurtarief: € 27,56, landelijk gemiddelde in 2016 € 32,-)
Productiviteit 82% (landelijk gemiddelde)

In de loop van de jaren is de kostenverdeling over alle beschikbare budgetten frequent gewijzigd. Hierdoor fluctueert het uurtarief constant en is niet te vergelijken met beschikbare normen die voor het bedrijfsleven gelden.

4 Areaal en eenheidsprijzen

Op basis van de uitgangspunten en de hoeveelheden zijn de kosten voor de kwaliteitsniveaus berekend. In hoofdstuk 4.1 zijn de hoeveelheden per categorie per structuurelement weergegeven. Deze hoeveelheden zijn uit het beheerssysteem GBI-Groen van de gemeente Harlingen afkomstig. Door een update aan het einde van 2016 zijn de mutaties van 2016 niet geactualiseerd.

4.1 Specifieke hoeveelheden

Hoeveelheden per structuurelement	Centrum	Woonwijk	Bedrijventerr.	Hoofdstruct.	Buitengebied	Parken	Begraafplts.	Sportvelden	Totaal
Straat-/laanboom	455	3902	265	298	338	185	248	16	5.707 st.
Solitaire boom	12	97	0	4	8	0	3	1	125 st.
Boom in bosplantsoen	0	73	0	0	199	0	0	168	440 st.
boomgroepboom	0	34	0	13	38	0	2	13	100 st.
Lei-/vormboom	37	63	0	0	0	0	2	0	102 st.
knotboom	15	194	0	0	0	0	0	0	209 st.
Gekandalaberde boom	zijn er wel, maar niet specifiek als zodanig gedefinieerd								
Bosplantsoen	947	40865	4637	6502	16997	0	0	15217	85.165 m²
Bos	niet aanwezig								
Heesters/botanische rozen	3283	45328	1159	8180	13713	7224	3138	1102	83.128 m²
Bodembedekkers	194	6456	685	803	951	0	232	115	9.434 m²
Rozen	547	10391	0	887	762	119	63	0	12.770 m²
Vaste planten	277	1872	0	50	0	0	0	0	2.200 m²
Wisselperk (zomergoed)						1000			1.000 m²
Plantenbak	35	57	0	8	0	0	0	0	100 st.
Haag (vlak)	233	1908	0	643	0	92	217	84	3.177 m²
Gazon	8840	190397	7913	21472	68640	4797	4334	14959	321.353 m²
Berm	732	129040	91697	41954	72104	2351	0	602	338.480 m²
Kruidenrijk gras	bijenlint, niet als zodanig gespecificeerd								
Ruigte	0	15450	0	23492	4062	0	0	0	43.004 m²
totaal bomen									6.683 st.
totaal areaal									898.711 m²

4.2 Specificatie eenheidsprijzen

uurtarief gemeente Harlingen	€ 49,11
uurtarief landelijk bedrijfsleven	€ 32,00

Eenheidsprijzen omgeslagen naar uurtarief gemeente Harlingen

Eenheidsprijzen totaal	Zeer hoog	Hoog	Basis	Laag	Zeer laag
Straat-/laanboom	€ 44,40	€ 30,90	€ 18,95	€ 11,70	€ 7,93
Solitaire boom	€ 44,40	€ 30,90	€ 18,95	€ 11,70	€ 7,93
Boom in bosplantsoen	€ 24,13	€ 18,68	€ 11,56	€ 8,23	€ 7,12
boomgroepboom	€ 44,40	€ 30,90	€ 18,95	€ 11,70	€ 7,93
Lei-/vormboom	€ 94,76	€ 87,50	€ 70,10	€ 61,51	€ 58,85
knotboom	€ 43,95	€ 35,68	€ 28,63	€ 23,26	€ 20,16
Gekandalaberde boom	€ 44,84	€ 33,46	€ 23,73	€ 14,92	€ 9,93
Bosplantsoen	€ 1,52	€ 1,37	€ 1,00	€ 0,63	€ 0,23
Bos	€ 0,11	€ 0,08	€ 0,04	€ 0,02	-
Heesters/botanische rozen	€ 7,01	€ 5,77	€ 3,61	€ 1,64	€ 0,41
Bodembedekkers	€ 4,54	€ 3,65	€ 2,63	€ 1,73	€ 0,42
Rozen	€ 18,19	€ 16,35	€ 10,84	€ 7,11	€ 7,11
Vaste planten	€ 19,07	€ 16,31	€ 11,04	€ 3,21	€ 1,51
Wisselperk (zomergoed)	€ 70,83	€ 67,64	€ 61,25	€ 36,89	€ 36,89
Plantenbak	€ 243,04	€ 240,67	€ 218,70	€ 149,04	€ 10,92
Haag (Mak)	€ 16,63	€ 13,58	€ 10,41	€ 5,67	€ 1,88
Gazon	€ 1,88	€ 1,40	€ 0,81	€ 0,34	€ 0,13
Berm	€ 0,19	€ 0,17	€ 0,15	€ 0,07	€ 0,01
Kruidenrijk gras	€ 0,22	€ 0,20	€ 0,19	€ 0,19	€ 0,19
Ruigte	€ 0,09	€ 0,07	€ 0,07	€ 0,06	€ 0,06

4.3 Specificatie eenheidsprijzen

Benodigd budget 2017	hoeveelheden		eenheidsprijs		totaal benodigd budget Harlingen
	Hoog	Basis	Hoog	Basis	
Straat-/laanboom	888	4819	€ 30,90	€ 18,95	€ 118.777,50
Solitaire boom	15	110	€ 30,90	€ 18,95	€ 2.548,41
Boom in bosplantsoen	0	440	€ 18,68	€ 11,56	€ 5.087,82
boomgroepboom	2	98	€ 30,90	€ 18,95	€ 1.919,24
Lei-/vormboom	39	63	€ 87,50	€ 70,10	€ 7.828,51
knotboom	15	194	€ 35,68	€ 28,63	€ 6.088,79
Gekandalaberde boom	0	0	€ 33,46	€ 23,73	€ -
Bosplantsoen	947	84218	€ 1,37	€ 1,00	€ 85.235,87
Bos	0	0	€ 0,08	€ 0,04	€ -
Heesters/botanische rozen	13645	69483	€ 5,77	€ 3,61	€ 329.895,85
Bodembedekkers	425	9009	€ 3,65	€ 2,63	€ 25.200,99
Rozen	730	12040	€ 16,35	€ 10,84	€ 142.502,51
Vaste planten	277	1923	€ 16,31	€ 11,04	€ 25.733,68
Wisselperk (zomergoed)	1000	0	€ 67,64	€ 61,25	€ 67.635,38
Plantenbak	35	65	€ 240,67	€ 218,70	€ 22.638,85
Haag (Mak)	542	2635	€ 13,58	€ 10,41	€ 34.775,83
Gazon	17972	303381	€ 1,40	€ 0,81	€ 271.695,00
Berm	3083	335397	€ 0,17	€ 0,15	€ 50.727,94
Kruidenrijk gras	0	0	€ 0,20	€ 0,19	€ -
Ruigte	0	43004	€ 0,07	€ 0,07	€ 2.827,82
					€ 1.201.120,00